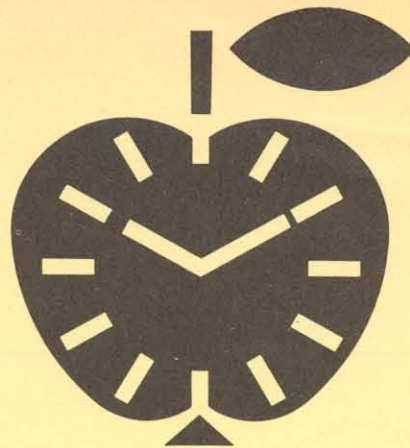

Infurmaziun davart l'acziun «mail da pausa»

Pertge talas acziuns?

L'administraziun federala d'alcohol promova sin basa dal reglament d'alcohol er la sanadad publica. Ina da las acziuns cun questa finamira è la distribuziun dal mail da pausa en las scolas. Il mail è numnadamain ina marena idealea. El cuntegna vitamins, substanzas mineralas ed elements-fastizs, dentant paucas calorias, e dosta anc la said. Sia ch'è ina da las pli savurusas e preziasas vivondas che la natira ans porscha, e sia glucosa dat energia e promova il bainstar e la capaciad da lavur. Ultra da quai cuntenta il mail per gronda part il basegn da dulstschims che mintga uffant ha.

In auter aspect impurtant na dastga ins era betg emblidar: l'influenza dal mail da pausa sin la sanadad dals dents. Tgi che mangia in mail crivsto mastgar, quai ch'activescha la secreziun da spida. Quella effectuescha in nettegiament mecanic dals dents e da las schunschivas. Il mail n'eliminescha dentant betg dal tutfatg las bacterias nuschaivlas; be il barschun da dents po far quai. Ma il mail ha il grond avantatg ch'el è bun per ils dents, cuntrari a zutgers e dulstschims da tuttas sorts che vegnan savens mangiads durant la pausa.

Medis e dentists promovon la distribuziun dal mail da pausa sco mesira particularmain preziosa e buna per il bainstar dals scolars.

Planisaziun ed organisaziun

Durant l'atun tramettan ils uffizis chantunals responsabels in circular a las scolas per las envidar da sa participar a l'acziun. Quellas scolas che sa decidan da realisar ina tala acziun han d'annunziar quai a l'administraziun chantunala e d'inditgar il num da la persuna responsabla (magister u magistra, pedel, u per scolas superiuras er gruppas da scolars) ed il cumenzament e la fin da quest'acziun. Sche las scolas na renunzian betg expressivamain, survegnan ellas pli tard il dumber necessari da comunicaziuns per ils geniturs u scolars da scolas medias, ensemen cun l'invitaziun da sa participar a l'acziun.

Il cussegl da scola local po tscher ner sez il furnitur, nun ch'i dettia autras prescripziuns chantunalas. En blers lieus existan gia bunas relaziuns tranter furnitur e scola. Sche l'acziun vegn fatga per l'emprima giada u sch'ins vul resguardar in auter furnitur, è l'administraziun federala d'alcohol pronta da cussegliar.

Per regla vegnan ils mails da pausa distribuids da l'entschatta schaner enfin la fin dal trimester d'enviern. Ins po dentant er gia cumenzar suenter las vacanzas d'atun cun questa acziun!

Planisar ed organisar a temp è la cundiziun per che quest'acziun haja success. **In emprim contact tranter furnitur e scola duess avair lieu gia a l'entschatta da l'atun.** Er sch'i n'è betg anc dal tutfatg enonuschent, quanta maila che vegn duvrada, po il furnitur tuttina pren-

der las disposiziuns necessarias per preparar las sorts giavischadas en qualidad adattada, cunzunt sch'el ha gia experientscha en quel regard.

Sorts e pretschs

La gronda part da las scolas preterescha mintg'emna in'otra sort da maila. Almain trais sorts duessan vegnir furnidas durant l'acziun. Uschia pon ins promover il plaschair dals scolars da mangiar la maila e lur interess da sa participar a l'acziun. Il furnitur ha da tscher ner las sorts e la data da lur furniziun uschia, ch'ils mails èn frestgs e mairis cur ch'els vegnan mangiads.

Sorts che vegnan en dumonda èn:

November/december
Rosa da Berna, Berlepsch, Cox's Oranschas, Sauergrauech, Star-king, Golden Delicious, Jonathan;

Schaner/favrer
Golden Delicious, Jonathan, Star-king, Idared;

Favrer/mars
Golden Delicious, Jonathan, Idared, mails-zain, Maigold.

Il pretsch d'ina carta da bons per 30 mails (ils mails da pausa vegnan «pajads» normalmain cun bons) dependa da las sorts furnidas e da las classas da qualidad e sto vegnir fixà dal chantun u da la scola ensemen cun il furnitur.

Sin giavisch sa metta l'administraziun federala d'alcohol a disposiziun per tractar dumondas da pretsch. Quest pretsch cuntogna er la furniziun en chasa da scola. Ils custs dal furnitur per magasinaziun, perdita, schelta da qualitad e grondezza e transport èn cumpigliads en quest pretsch. Ils harass restan en possess dal furnitur e ston vegnir restituids.

Qualitad e reclamaziuns

Il mail da pausa è en princip sutta-mess a las prescripziuns da qualitad da l'uniun svizra da fritga. En general appartegna il mail da pausa a la classa II, sche quella è vegnida quotada a la bursa da fritga. La classa II sa distingua da la classa I tras la grondezza dals fritgs e tras la toleranza da pitschens sbagls exteriurs.

Impurtant è ch'ils mails sajan:

- sauns, frestgs, savurus e bain madirs
- da medema grondezza (7 enfin 9 tocs per kilo tut tenor la sort)

La pratica dat la preferenza a las suandantas sorts:

	Ø mm
Golden Delicious	67,4-70
Idared	65-67,5
Maigold	
Starking	
Berlepsch	62,5-65
Rosa da Berna	
Jonathan mail-zain	
Cox's Oranschas Sauergrauech	60-62,5

Reclamaziuns al furnitur ston vegnir fatgas il mument da furniziun. L'experientscha mussa ch'ellas sa basan savens sin malchapientschas che pon vegnir evitadas cun in bun contact tranter scola e furnitur. Sch'ins na vegn betg da sa metter d'accord pon ins sa drizzar a l'uniun svizra da fritga a Zug (☎ 042 21 27 12) u a l'administraziun federala d'alcohol.

Pustaziun, furniziun, conservaziun da la maila e quint

Tut las dumondas da l'andament da l'acziun, spezialmain il modus da pustaziun e da furniziun, èn da reglar en princip tranter la scola ed il furnitur da la maila. Da resguardar èn eventualas prescripziuns chantunalas.

La maila sto avair tutta la medema grondezza. La furniziun dad in dumber exact da maila custa al furnitur temp e daners. El duess perquai pudair furnir la quantitad da maila en kilos (en media otg tocs durant l'entir'acziun). Divergenzas minimas concernent il dumber da maila giavischà na sa laschan betg evitar, pon dentant puspè vegnir gulivadas tar la proxima furniziun.

Il ritmus da furniziun dependa da las pussibilitads da conservar la maila en chasa da scola.

Sche quai è pussaivel ston ils mails vegnir conservads en in lieu net e senza pulvra, frestg, dentant segir

da scheladas. I vegn recumandà da laschar furnir mintg'emna. Là nua ch'ils mails ston vegnir conservads en lieus memia chauds sto il termin da furniziun dentant esser pli curt. Il quint per la maila sto il furnitur surdar al cussegl da scola enfin il pli tard la fin d'avrigl. Sch'ils mails vegnan subvenziunads dal chantun, sto il quint total vegnir tramess a quel enfin la mesadad da matg. Da resguardar èn era las instrucziuns da las autoritads chantunalas.

Cooperaziun da l'administraziun federala d'alcohol

L'administraziun federala d'alcohol:

- stat a disposiziun als uffizis chantunalas responsabels, al cussegl da scola local ed a singulas scolas per dumondas d'organiziun e realisaziun da l'acziun «mail da pausa»
- plinavant è ella pronta da gidar a las scolas che realiseschan per l'emprima giada ina tala acziun tar la tscherna d'in furnitur
- collavura tar la fixaziun dal pretsch sche quai vegn giavischà
- metta gratuitamain a disposiziun il material d'infurmaziun, numnamain las brevs als geniturs e scolars da scolas superiuras
- surveglia en collavuraziun cun l'uniun svizra da fritga da Zug tant sco pussaivel la qualitad dals mails da pausa cun controllas d'emprova.

Adressa:

Administraziun federala d'alcohol
Chascha postala
3000 Berna 9
☎ 031 23 12 33, intern 321

Berna, atun 1987

Administraziun federala d'alcohol